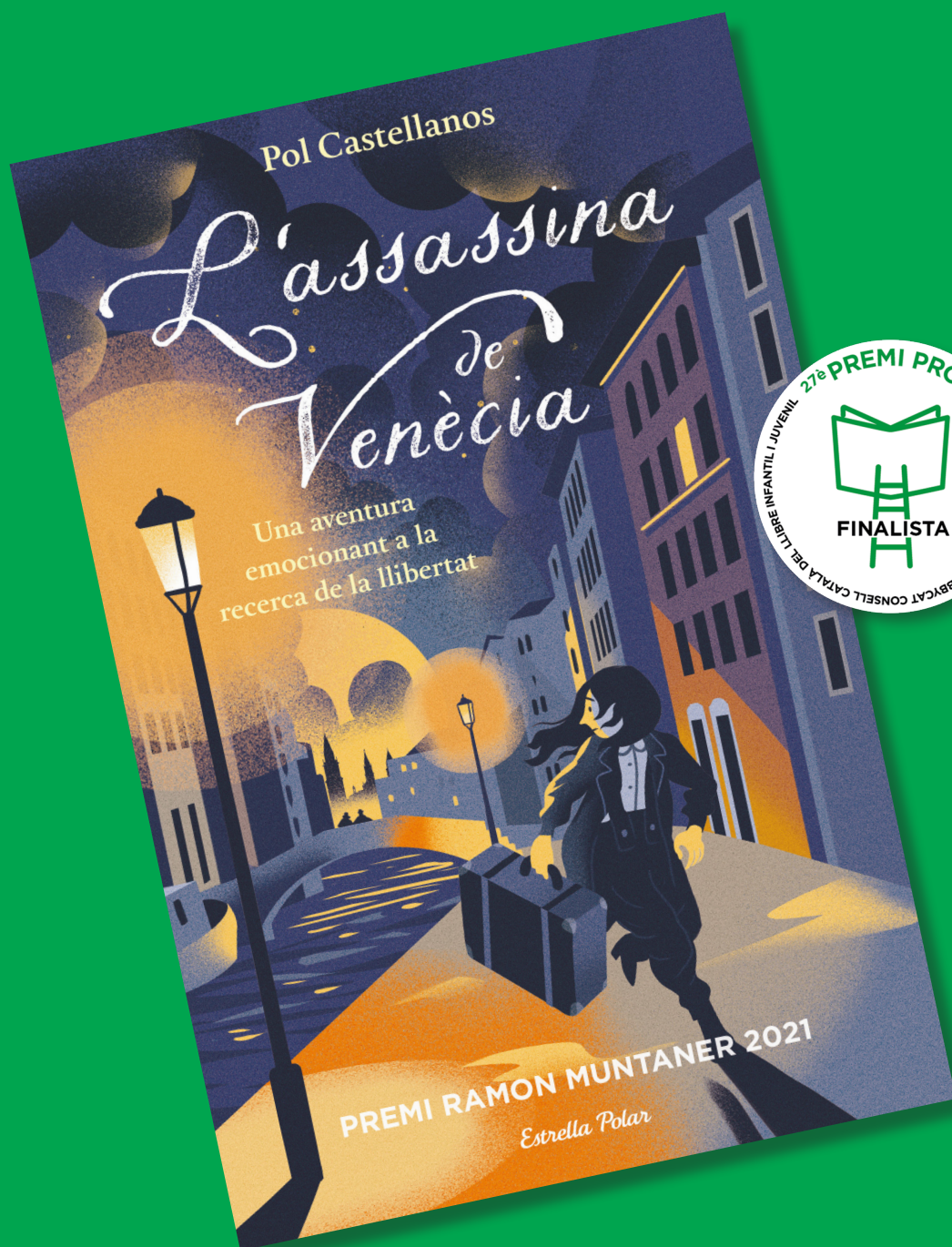

27è Premi

Protagonista Jove

Guia de lectura a càrrec de Glòria Gorchs

Fitxa

Autor/a: Pol Castellanos

Il·lustradora de la coberta: Pep

Boatella

Lloc d'edició: Barcelona

Editorial: Estrella Polar

ISBN: 978-84-1389-029-6

Premis:

Premi Ramon Muntaner 2021

Premi Llibreter 2022 - Categoria

Infantil i Juvenil

Resum

La Primera Guerra Mundial és a punt d'esclatar i tot Europa viu moments de tensió. Un assassinat al moll de l'illa delle Croce durant la festa de Carnaval n'és un exemple. I aquí és on entra en joc la nostra protagonista, Carla Herzog, una jove de catorze anys que té el poder de preveure desgràcies segons abans que es produeixin.

Però aquest poder només li portarà maldecaps. Serà acusada de bruixa i assassina, i el seu pare un home ric i sense escrúpols, no dubtarà a tancar-la en un reformatori.

Malgrat tenir-ho tot en contra, la Carla és intel·ligent, valenta i tossuda i no parerà fins a trobar respostes. Per sort, dins d'una maleta hi té un llibre que podria ser la clau de tot plegat: *La cara fosca de les llegendes* de Gennaro Callalti.

Autor

Pol Castellanos Mayós (Barcelona, 1991) és graduat en Estudis Literaris per la Universitat de Barcelona i màster en Creació Literària per la Universitat Pompeu Fabra.

Tot i cursar el batxillerat científic, en el moment d'entrar a la universitat va tenir clar que el que li interessaven eren els estudis literaris. Durant aquells anys també va formar-se a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès i va començar a presentar relats a certàmens literaris.

Des d'aleshores no ha deixat mai d'escriure, combinant l'escriptura amb la docència de Llengua catalana i literatura a diferents instituts de secundària i batxillerat.

Finalment, el 2019 va debutar amb la novel·la *L'impostor de Viena* (Estrella Polar), que va merèixer el Premi Alba al millor llibre fantàstic per a joves en català.

I el 2021, amb *L'assassina de Venècia*, guanya el Premi Ramon Muntaner de literatura juvenil.

Alguns elements interessants de l'obra

Gènere

La novel·la presenta un seguit d'elements narratius que l'emmarquen dins el gènere d'aventures: la fugida, la recerca dels orígens, elements màgics, llegendes antigues i el destí, personatges bons i dolents... I, sobretot, el viatge. Un viatge real, ple de peripècies i perills, amb diferents escenaris, transports i persecucions. Però també un viatge interior, iniciàtic, que farà créixer la jove protagonista.

Com passa sovint dins les novel·les d'aventures, també hi trobem elements propis de la novel·la policíaca i, sobretot, històrica.

Pel que fa als referents històrics, l'autor se'n serveix en graus diferents:

— Com a joc amb el lector, fent referència o homenatge a personatges reals:

ex. Gabriele D'Annunzio i la marquesa Luisa Boccuzzi (explicats a la pàgina 318)

— Com a context i escenari dels fets

«Demà a les 11 del matí està previst que atraqui al port de Venècia el transatlàntic Kàiser Franz Josef, que haurà iniciat tres hores abans a Trieste (Àustria-Hongria) una nova línia de transport de passatgers», p. 74.

— Com a part important de la trama

«-Oh, sempre traient a taula la teva guerra... -es va lamentar la marquesa-. Espero que la comenceu d'una vegada. Així faltará menys perquè acabi.

-No pot faltar gaire, marquesa. Tota Europa està ballada. Només ens cal una guspira i tot caurà pel seu propi pes.

-L'encendré jo, aquesta guspira -va dir ella.

-El teu pare té cap novetat? -va preguntar en Gabriele a la Carla, i ella es va quedar amb la forquilla a la boca-. A la festa de Carnaval, l'enviat de la Casa Reial va expressar molts dubtes. Aleshores, el rei no semblava gaire convençut d'iniciar una guerra contra Àustria-Hongria...», p. 98.

— Reescrivint un episodi real i clau dins la història mundial

Entre el capítol 24 i 25 els protagonistes del llibre són testimonis de l'assassinat de l'arxiduc Francesc Ferran i la seva dona Sofia a Sarajevo, un 28 de juny de 1914. Aquest fet va desencadenar la Primera Guerra Mundial.

Ritme i trames

L'assassina de Venècia és una novel·la amb un format narratiu convencional, habitual en la novel·la d'aventures clàssica: estructura lineal i narrador omniscient en tercera persona.

L'autor no juga amb l'estructura sinó que aconsegueix crear un bon ritme de lectura gràcies a l'abundant acció, la interacció i els constants diàlegs entre multitud de personatges i, sobretot, amb les diferents trames que es van obrint i encadenant des del minut zero.

El primer capítol (p. 5-11) és un bon exemple d'aquesta afirmació, perquè ja se'ns presenten els personatges principals i els conflictes clau de l'obra: un assassinat, intrigues polítiques, la Venècia del 1914, premonicions, una marca, un conflicte pare-filla...

«-Carla, jo et crec. Però això que dius és molt greu, no podem quedar-nos de braços plegats. Hem d'avisar el pare.

-El pare? No. Ni se t'acudeixi. Diu que em tancarà en un hospici de nens pobres si li torno a parlar de les meves visions.

-Li donarem la informació sense revelar d'on l'hem tret.

La Carla va fer una ullada al seu voltant, pensadora.

-Qui creus que voldria cometre un crim, aquesta nit, Alessio?

-Amb tot el que està en joc? -va dir ell mentre reia per sota el nas-. La pregunta és qui no ho faria», p. 10-11.

Referències als contes populars

Al capítol 4 se'ns presenta el llibre *La cara fosca de les llegendes*, que es converteix en un objecte clau de la trama. El llibre pot ajudar la protagonista a entendre d'on ve el seu poder.

«-De què va? -va preguntar l'Alina.

-No t'interessarà, no explica històries -va dir mirant-se l'índex-. És una mena d'estudi sobre contes i llegendes populars. Em sembla que serà una mica feixuc de llegir.

-Tu coneixes tots aquests contes?

-Sí, és clar -va dir llegint la llista-. Tots són molt coneguts: dels Grimm, l'Andersen, en Perrault... No has sentit mai aquests noms?», p. 92-93.

També descobrim que hi falten pàgines. Justament les que parlen del conte de *La Bella Dorment*.

Trobem més informació del llibre, que es relaciona amb la bruixeria, a les pàgines 108-111 i 149-152.

Però el capítol més important és el 25. Allà es parla de l'origen del conte de *La Bella Dorment*, quin paral·lelisme té amb la vida de Carla Herzog i, sobretot, com aquest conte ens ha de guiar cap al tancament del conflicte (capítols 39-40).

Personatges

La galeria de personatges que apareixen en el llibre és molt àmplia i convida a fer-ne un retrat exhaustiu, tant físicament com psicològicament.

Trobem la Clara Herzog com a protagonista i heroïna principal, al voltant de la qual giren un seguit de personatges que es mouen entre els dos pols, bons i dolents, però també molts d'altres amb matisos interessants.

Estaríem més o menys d'acord que l'Aline i en Pigi juguen a la banda de la Clara. I que el seu pare, el senyor Herzog i la Sorella Mastrangelo fan el paper de malvats.

Ara bé, com definiríem personatges com la marquesa Boccuzzi, l'inspector Fuschino, en Gennaro Callalti, o el mateix Alessio, germà de la Clara?

El moment històric, el poder polític i econòmic, les injustícies viscudes, en quin grau ens modelen i poden justificar les nostres accions?

Possibles propostes per a una presentació suggerent de l'obra i la seva mediació:

ABANS

Llegir el primer capítol conjuntament

— El primer capítol és breu i molt potent, perquè dona molta informació del llibre: personatges principals, època històrica i conflicte. La primera frase és contundent: «Res no feia preveure que, aquella nit, algú moriria assassinat.»

Si el llegim conjuntament en veu alta i juguem a fer hipòtesis d'on ens portarà la història, pot ser un bon incentiu per animar el grup a seguir llegint.

DURANT

Seguir els moviments de la protagonista en un mapa

— Mentre llegim el llibre podem marcar en un mapa d'Europa de l'època els moviments o fets importants que viuen els protagonistes. Aquesta activitat es pot fer amb un mapa gran en paper o aprofitant aplicacions virtuals que permeten crear mapes cooperatius.

<https://blocs.xtec.cat/histo4lacueva/2015/02/02/la-primera-guerra-mundial/>

Crear una galeria gràfica d'objectes d'època, personatges i localitzacions

— Aquest mapa d'Europa es pot enriquir amb altres imatges que van apareixent al llarg de la lectura i que ens ajudaran a visualitzar millor l'època. Es poden imprimir i recollir al voltant del mapa o penjar-les en una galeria virtual o compte d'Instagram.

Imatges de:

- la ciutat de Venècia, les illes, els palaus...
- el Carnaval de Venècia
- la Primera Guerra Mundial
- el vaixell Kàiser Franz Josef
- les limusines Gräf & Stift
- la persecució i crema de bruixes
- la Bella Dorment i les tres normes del Destí
- un tren de principis del segle XX
- un hospici de principis del segle XX

<https://tarragonavintage.wordpress.com/2021/05/01/kaiser-franz-josef-i/>

Possibles propostes per a una presentació suggerent de l'obra i la seva mediació:

DESPRÉS

Cercar informació del moment històric

— Tenint present la importància històrica en l'argument del relat, podem aprofitar per buscar informació a les xarxes que ens ajudi a entendre els precedents i les conseqüències de la Primera Guerra Mundial.

<https://projectes.sapiens.cat/primera-guerra-mundial/>
<https://blocs.xtec.cat/histo4lacueva/2015/02/02/la-primera-guerra-mundial/>

I si hi ha interès per part del grup, també es pot indagar sobre el tema de la bruixeria.

Recrear el Ritual del Destí

— Entre les pàgines 281-284 es descriu el moment que les tres nornes es troben per fer el ritual que pot canviar el futur. Però hi ha un conflicte d'interessos. Mentre la Carla i la senyora Onetto volen avançar la data final de la guerra, la marquesa veu la matança de tots els homes com l'única solució al conflicte. Com que és una escena molt teatral, proposem una sessió de debat que podria començar justament amb la representació, per part de joves voluntàries, d'aquesta escena.

La pregunta que pot obrir el debat posterior és simple:

En la mateixa situació, per quina norna us decantaríeu? Veieu possible alguna altra posició?

Grafiti d'Ermisenda Soy (Fàbrica Roca Umbert, Granollers)

Jugar amb el passat i el futur dels personatges

— La Carla Herzog havia aparegut anteriorment sota el nom de Carla Cazzola a una novel·la del mateix autor, *L'impostor de Viena*. Tot i ser un personatge secundari, Castellanos explica (p. 317) que de seguida va adonar-se que amagava un secret i necessitaria la seva pròpia història.

Si fem un repàs als personatges secundaris de *L'assassina de Venècia*, trobem altres personatges que semblen amagar alguns secrets? Algun en concret ens desperta més curiositat?

Provem d'imaginar per exemple la biografia d'en Pigi? Podria tenir la seva pròpia novel·la?

Recomanar obres similars

Si us ha agradat aquest llibre, us proposem altres obres que també barregen aventura, intriga i viatge. En les tres últimes, també hi trobareu bruixes i prediccions.

En podem trobar més? I altres formats: pel·lícules, videojocs?

Castellanos, Pol. *L'impostor de Viena*. Estrella Polar, 2019
Fombelle, Timothée de. *Yango*. (2 vols) Trad. Esteban Bernis. La Liebre de Marzo, 2015
Morosinotto, Davide. *El famosíssim catàleg de Walker and Dawn*. Trad. Carles Biosca. Viena, 2020
Portell, Raimon. *Camins de nit*. (3 vols.) Barcanova, 2017
Verne, Jules. *La volta al món en 80 dies*. Estrella Polar, 2010
Dragt, Tonke. *Carta al rei*. Cruïlla, 2009
Gallego, Laura. *El bestiari de l'Axlin*. (3 vol.) Montena, 2018
Carranza, Maite. *El clan de la lloba*. (3 vol.) Edebé, 2006 (La guerra de les bruixes)
Vilaplana, Silvestre. *La mèdium*. Bromera, 2016
Bayó, Emili. *Premonicions*. Estrella Polar, 2013

Preguntes especials

— Podem dir que la novel·la barreja diferents gèneres: aventura, històric i fins i tot fantàstic. Us sembla bé l'equilibri o heu trobat a faltar més pes d'algun d'ells?

— En veritat es barregen diferents trames: quantes històries podríem dir que s'expliquen?

— La novel·la té molta acció des de la primera pàgina i va encadenant diferents aventures. Us ha atrapat de seguida i us ha mantingut interessats fins al final? O en alguns moments creieu que s'allarga massa i heu perdut l'interès?

— A mesura que anàveu llegint, us era fàcil imaginar-vos l'època i els espais que descriu? Heu vist la pel·lícula dins el cap?

— En el llibre es parla dels contes populars, i en concret es fa un paral·lelisme amb *La Bella Dorment*. Coneixíeu aquest conte? Us venen al cap altres novel·les o pel·lícules que també utilitzen aquest recurs?

— Si ens aturem a mirar els personatges, què en penseu? Tot i que n'apareixen molts, us heu fet algun embolic o estan ben definits? Teniu prou informació de cada un per imaginar-lo? Són creïbles i coherents? Amb quin us identifiqueu?

— Tenint en compte les hipòtesis que havíeu fet en el primer capítol, el desenvolupament de la trama us ha sorprès? I la trama policíaca, havíeu deduït qui era l'assassina?

— Què us ha semblat el desenllaç de la història? Queda prou tancat o penseu que l'autor ho deixa tot preparat per a una continuació?